

2. Орел М., Ключко О. Реформування сектору безпеки та оборони в контексті державного співробітництва з НАТО. Університетські наукові записки, 2020, № 6 (78), С. 46-52. URL: <file:///C:/Users/User/Downloads/160-Article%20Text-274-1-10-20210406.pdf>
3. Горовий О. С., Буран М. В. Реформування збройних сил України за стандартами НАТО. URL: <https://ir.lib.vntu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/41279/17996.pdf?sequence>

Ткаченко Діана Юріївна

здобувачка вищої освіти бакалавра
Навчально-наукового інституту права
та психології Національної академії
внутрішніх справ

Науковий керівник:

Романенко Людмила Миколаївна
доцент кафедри конституційного
права Навчально-наукового інституту
права та психології Національної
академії внутрішніх справ, кандидат
юридичних наук

КОНСТИТУЦІЙНІ ЗАСАДИ ЗАКРІПЛЕННЯ ЄВРОАТЛАНТИЧНОГО КУРСУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ: ВИКЛИКИ ТА ШЛЯХИ РЕАЛІЗАЦІЇ

Євроатлантична інтеграція України є стратегічним пріоритетом державної політики. Конституційні зміни 2019 року закріпили курс на вступ до НАТО та Європейського Союзу, визначивши правові основи внутрішньої та зовнішньої політики. В умовах війни реалізація цього курсу стикається з низкою серйозних викликів, серед яких адаптація законодавства, забезпечення міжнародної підтримки та активна участь громадянського суспільства.

Одним із головних завдань є адаптація законодавства та інституцій до стандартів НАТО та ЄС, що вимагає реформування оборонного сектору, системи правосуддя та інших ключових сфер державного управління. Впровадження євроатлантичних норм у практику роботи державних органів забезпечує підвищення ефективності політики безпеки та оборони [1].

Не менш важливим є забезпечення міжнародної підтримки та зміцнення співпраці з партнерами. Активна участь України у спільних навчаннях НАТО, обмін інформацією та участь у миротворчих та спільних операціях посилюють обороноздатність країни та створюють довіру міжнародних партнерів. Політична, економічна та військова допомога ЄС і НАТО відіграє важливу роль у протидії зовнішнім загрозам та стабілізації безпекового середовища [2].

Громадянське суспільство також відіграє ключову роль у реалізації євроатлантичного курсу України. Громадські організації та активісти сприяють

просуванню стандартів демократії та прав людини, а інформаційні та освітні кампанії допомагають підвищити обізнаність населення і консолідувати суспільство навколо євроатлантичних цінностей [3].

Перспективи інтеграції України після завершення війни передбачають можливість повноправного членства у НАТО та ЄС, що забезпечить стабільність, безпеку та економічний розвиток країни. Успішна реалізація євроатлантичного курсу потребує продовження реформ у сфері верховенства права, боротьби з корупцією та захисту прав людини, що закріплює позицію України як повноправного партнера євроатлантичних структур [4].

Серед шляхів реалізації євроатлантичного курсу виділяються: інтеграція оборонної та безпекової політики з практиками НАТО, впровадження європейських стандартів у законодавство та управління, активна міжнародна дипломатія для забезпечення підтримки з боку союзників, а також зміцнення внутрішньої політичної стабільності та послідовне проведення реформ у правовій сфері та сфері управління. Виконання цих заходів дозволяє Україні не лише протистояти зовнішнім загрозам, а й закріпити стратегічний курс на повноправне членство у євроатлантичних структурах [5].

Одним із важливих напрямів конституційного забезпечення євроатлантичного курсу є посилення ролі органів державної влади у сфері національної безпеки. Верховна Рада України ухвалює закони, спрямовані на наближення стандартів управління сектором безпеки до принципів НАТО, а Президент України як гарант державного суверенітету координує зовнішню політику відповідно до конституційно визначеного євроатлантичного напрямку [6].

Особливої актуальності набуває питання цивільного контролю над Збройними силами України. Це одна з ключових вимог НАТО, передбачена Конституцією України, а її реалізація сприяє демократизації оборонної політики, прозорості управління ресурсами і посиленню підзвітності влади суспільству [7].

У період війни Україна активно доводить свою операційну сумісність із збройними силами країн-членів НАТО. За даними Генерального штабу, більшість військових підрозділів діють відповідно до стандартів Альянсу STANAG, що дозволяє інтегрувати українську армію у спільну систему безпеки. Це не лише посилює обороноздатність, а й створює реальне підґрунтя для членства в НАТО у майбутньому. [8]

Водночас зберігається потреба у системних реформах правосуддя, боротьбі з корупцією та гарантуванні верховенства права, що є обов'язковими умовами як для вступу до Європейського Союзу, так і для досягнення політичної довіри з боку Альянсу [9].

Значну роль відіграє і інформаційна стійкість суспільства. У контексті гібридної війни Україна стала одним із лідерів у протидії дезінформації, кібератакам і маніпуляціям громадською думкою. Відповідно до Стратегії кібербезпеки України 2024 року, держава тісно співпрацює з ЄС і НАТО у створенні кіберцентрів та навчанні спеціалістів [10].

Успішна реалізація конституційно визначеного курсу залежить від взаємодії держави, громадянського суспільства та міжнародних партнерів. Євроатлантична інтеграція не є лише політичним Інституційна підготовка до європейського членства.

ЄС зазначає, що Україна має зміцнити фінансове та економічне планування, законодавство про працю, систему соціального захисту та стандарти охорони праці як частину підготовки до членства [11].

Сприяти формуванню дорожніх карт із участю громадянського суспільства. «Дорожні карти» для України та ЄС включають кластери «Фундаментальні засади» (право, публічна адміністрація, демократичні інститути) з активною участю громадських організацій.

Акцентувати увагу на оборонній спроможності як складовій інтеграції. Для членства в ЄС чи НАТО Україна повинна посилювати обороноздатність та проводити мультисекторальні реформи.

Реформувати публічні адміністрації через рамки інтеграційних переговорів. Інтеграційний курс використовується для просування реформ публічної адміністрації — прозорості, ефективності та боротьби з бюрократією.

Здійснювати моніторинг взаємозв'язку між реформами та безпековим контекстом війни.

Війна створює подвійний виклик: забезпечення оперативної безпеки та дотримання демократичних стандартів, що є умовою інтеграції [8].

вибором — це глибока трансформація політичної культури, правової системи й системи національної ідентичності України.

Таким чином, конституційний євроатлантичний курс України реалізується через поєднання правових реформ, міжнародної співпраці, активної участі громадянського суспільства та зміцнення обороноздатності держави. Попри виклики війни, держава продовжує адаптувати законодавство до стандартів НАТО та ЄС, зміцнюючи демократичні інститути.

Успішне подолання викликів і реалізація визначених шляхів є визначальною умовою забезпечення національної безпеки, політичної стабільності та перспектив повноправного членства України в НАТО та ЄС.

Список використаних джерел

1. Конституційний курс України на євроатлантичну інтеграцію. Конституційні зміни 2019 року щодо стратегічного курсу держави на вступ до НАТО та Європейського Союзу. Офіційний сайт Конституційного Суду України. URL: <https://ccu.gov.ua/library/konstytuciyini-zminy-shchodo-strategichnogo-kursu-derzhavy-na-nabuttya-povnopravnogo>
2. NATO. Ukraine and NATO. Official information on Ukraine's cooperation, joint exercises, and missions. NATO, 2025. URL: https://www.nato.int/cps/uk/natohq/topics_37750.htm (дата звернення: 06.10.2025).
3. Роль громадянського суспільства у євроатлантичній інтеграції України. Інститут політичних і аналітичних студій (IPACS), 2023. URL:

<https://ipacs.knu.ua/pages/osn/2/news/2122/files/52fa2d39-6238-4d25-bd7c-1649a963abb2.pdf> (дата звернення: 06.10.2025).

4. Реалії та перспективи євроінтеграції України в умовах війни. Центр Разумкова, 2022. URL: https://razumkov.org.ua/images/journal/NSD187-188_2022_ukr_full.pdf (дата звернення: 06.10.2025).
5. Аналіз шляхів реалізації євроатлантичного курсу України: інтеграція оборонної політики, стандарти НАТО та ЄС, внутрішня стабільність. Центр Разумкова, 2022. URL: https://razumkov.org.ua/images/journal/NSD187-188_2022_ukr_full.pdf (дата звернення: 06.10.2025).
6. Верховна Рада України. Законодавчі ініціативи щодо забезпечення національної безпеки та євроатлантичного курсу України (2022). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1>
7. Конституція України (ст. 85, 106). Верховенство права та цивільний контроль над Збройними силами. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
8. NATO Parliamentary Assembly. Democratic Control of Armed Forces: Best Practices (2023). URL: <https://www.nato-pa.int>
9. Генеральний штаб ЗСУ. Операційна сумісність із НАТО – щорічний звіт (2025). URL: <https://www.zsu.gov.ua>
10. Верховна Рада України. Системні реформи правосуддя, боротьба з корупцією та верховенство права (2023). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2>
11. Стратегія кібербезпеки України 2024. Співпраця з НАТО та ЄС у сфері кібербезпеки. URL: <https://www.niss.gov.ua>

Шиян Микола Володимирович,
аспірант факультету міжнародних відносин Львівського національного університету імені Івана Франка

Науковий керівник:

Микієвич Михайло Миколайович,
завідувач кафедри європейського права Львівського національного університету імені Івана Франка,
доктор юридичних наук, професор

ЗГУРТОВАНІСТЬ ЯК ІМПЕРАТИВ СИСТЕМНОЇ СТІЙКОСТІ: ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ ACQUIS ЄС В УМОВАХ БІФУРКАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ

Євроатлантичний курс України, конституційно закріплений [1, абзац п'ятий преамбули] та посилений статусом кандидата до членства в Європейському Союзі [2, п. 11], відбувається в умовах широкомасштабної збройної агресії РФ, що робить цю інтеграцію життєвою необхідністю для національної безпеки та стійкості. Успіх цього процесу залежить від здатності національної системи